

דָּבְרַיִן תְּרוּעָה

קידושה בפרשת פנח:

"גַּבְהֹדֵשׁ הַשְׁבִּיעִי בְּאֶחָד לְחֹדֶשׁ מְקֻרָא קָדוֹשׁ יִהְיֶה לְכֶם כֹּל מְלָאָכָת עֲבוֹדָה לֹא תַּעֲשֶׂו"

"זְמִינּוֹת תְּרוּעָה יִהְיֶה לְכֶם" (במדבר כט, א).

ובפרשת אמר נאמר:

"שְׁבַתְּנוּ זָכְרוֹן תְּרוּעָה מְקֻרָא קָדוֹשׁ" (ויקרא כג, כד).

סתמה התורה את אופיו של ראש השנה בשינוי ביטויים: "יום תְּרוּעָה" ו"זָכְרוֹן תְּרוּעָה", ולא פירשה מה נצטוינו לזכור, ועל מה ולמה נצטוינו להריע.

הזכרון והתרועה מופיעים כצמד גם במקומות אחר בתורה:

"וּבַיּוֹם שְׁמַחְתֶּכָם וּבְמִועֵדיָכֶם וּבְרָאשֵׁי חֲדִשֵּיכֶם וּתְקֻעַתֶּם בְּחִזְצָרוֹת עַל עֲלוֹתִיכֶם וְעַל

זְבַחֵי שְׁלֹמִיכֶם וְהִוְיָה לְכֶם לִזְכָּרוֹן לְפָנֵי אֱלֹקִיכֶם" (במדבר י, י).

הסיומת הכתובה שם: "אני ה' אלוקיכם" רמזות לתוכן של אותו זכרון.

וכן שניינו בספר:

"מְלָכָות לֹא שְׁמַעַנוּ, הָרִי הוּא אָוֹמֵר, 'וְתְּרוּעָתָ מֶלֶךְ בָּו', זה שׁוֹפֵר וּמְלָכָות. ר' נָתָן אָוֹמֵר,

אַנְנוּ צְרוֹן, 'וְתְּקֻעַתֶּם' - הָרִי שׁוֹפֵר, 'וְהִיְוָה לְכֶם לִזְכָּרוֹן' - הָרִי זָכְרוֹן, 'אַנְנוּ ה' אֱלֹקִיכֶם'

- זה מְלָכָתָךְ. אֲסֵף מִמְּה רָאָה חֲכָמִים לְוָמֵר מְלָכָות תְּחִילָה וְאַחֲרָה כְּךָ זְכָרוֹנָת וּשׁוֹפְרוֹת,

אֲלָא הַמְלִיכָה עַלְּךָ תְּחִילָה וְאַחֲרָךָ בְּקַשׁ לִפְנֵי רְחָמִים כַּדִּי שְׁתִיחַצֵּר לוּ, וּבָמָה? בְּשׁוֹפֵר

שְׁלִיחָרוֹת, וְאַن שׁוֹפֵר אֲלָא שְׁלִיחָרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר 'יְתַקֵּעַ בְּשׁוֹפֵר מְדוֹלָה'."

וכן למלכויות. המלכת ה' לא ביכולת חצוצרות היא נעשית אלא בקבלת מלכותו. ובקבלת מלכוותו על יד שבירת הלב היא. היראה המעוררת את התשובה היא המלכה של ה'. לפיכך קול השופר הריעו לפני המלך ה''. ראיינו שהוא נועד לזכרו כתוב: "ונזכרתם לפני ה' אלוקיכם". קריינו שהוא ליווה את מתן תורה כתוב: "ויהי קול השופר הולך וחזק מאד, משה ידבר והאלוקים יענו בקול". שמענו שהוא הכרזת חירותו של שופר השמיים לחירות בשנת היובל, והוא המזכיר על קיבוץ הגלויות בנאולה העתידה, כתוב: "ויהי ביום החזא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים הארץ אשר והנידחים בארץ מצרים ובצורתו של מוקם אינה מלכות שלبشر ודם. מלך עולם בכלים שבורים הוא משתמש, בלב נדכא וברוח נמוכה.

ולכן אופיו של יום כפול הוא. אין לנו חוגגים את המלכת ה' ואת ראש השנה בשכבות וכקלות-ראש כמנג העמים, אלא במוראה ובאים הדין, בחרדיה ובתשובה, אלה הם הכלים הממלכתיים את ה' ואיז חזרת המלכות ושם על היום את אווירת החג. יראת ה' מעוררת את השמחה הפנימית ולא את השמחה החיצונית.

התורה קבעה את אופיו של יום כיוט-תרועה כיוון שבתרועת השופר אפשר למצוא את כל העומק של תוכן היום: הזכרון והמלכות. הוא השופר המרייע, הוא השופר המירא, הוא השופר המזכיר לאדם את בוראו, והוא השופר המזכיר את האדם לפני בוראו. הוא השופר הממליך, והוא הוא השופר הנואל, מפני שהחירות והגאולה השלמה של האדם אינם אלא כמשמעותו הוא מכל השעבודים של הבני העולם ונינועו משנתנו זוכר את בוראו ומתדבק בו לעובדו ולהמליכו עליו מלכות עולמים ואיז נגאל הוא ויוצא להירות.

הוא שאמרה התורה: "יום תריעת יהוה לפה"

מהו קול השופר? בידוע לנו שהוא מבשר שמחת המלכת מלך כתוב: "בחצוצרות וככל שופר הריעו לפני המלך ה''". ראיינו שהוא נועד לזכרו כתוב: "ונזכרתם לפני ה' אלוקיכם". קריינו שהוא ליווה את מתן תורה כתוב: "ויהי קול השופר הולך וחזק מאד, משה ידבר והאלוקים יענו בקול". שמענו שהוא הכרזת חירותו של שופר השמיים לחירות בשנת היובל, והוא המזכיר על קיבוץ הגלויות בנאולה העתידה, כתוב: "ויהי ביום החזא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים הארץ אשר והנידחים בארץ מצרים ובצורתו של מוקם המזכיר אל המרחב (ירושלמי)."

ואנו תהמימים. היכיזד אותו קול שופר משמש לתרועת מלכות ולשבירת הלב, האם קול של שמחה הוא קול השופר או קול של חרדה ואיום? היכיזד אותו קול נועד להזכיר אותו לפני ה' ולהזכיר לנו את ה'?

אופיו כפול לנו מוצאים לא בתקיעה בלבד אלא גם ביום עצמו. הפסוקים התלבטו האם ראש השנה יום תקיעת היראה על עולמו, או يوم של אימת הדין שאין בו שמחה יתרה? ואנו נבוכים מדוע סתמה התורה את כל אופיו של יום בבטיום "יום תרועה" ו"זכרון תרועה"? הרמב"ם פוסק בהלכות שופר שמצוות שופר אינה התקיעה בו אלא השמיעה. וכן נסח הברכה: לשמעו קול שופר. לדעה הזאת של הרמב"ם, מלבד היotta דעת הלכתית המבוססת על הסוגיות, יש משמעות מחשבתית. יכול אדם לטעת בהבנת השופרות ולסבור שמטרת התקיעות בשעת שמחה ובעת מלחמה היא להשמע את קולנו לפני ישוב שמיים כדי שיישמע וזכור אותנו. אבל הרי כבר אליו לעובדי הבעל: "קרו בקול גדול כי אלוקים יהוה וכי שיח לו וכי דרך לו אויל ישן והוא ויקץ".

גם על הזכרונות יש לשאול, וכי זוכר כל הנשכחות זוקק לקול השופר שלו כדי לזכור אותנו, וכי מי שאון שכחה לפני כסא-כבודו, זוקק שנזכיר את עצמנו לפני? ואף על המלכותות נתמה. וכי בורא שמיים וארץ זוקק לבני אדם המרייעים לפני בקול גדול וממלכיהם אותנו?

לפיכך פוסק הרמב"ם שמצוות השופר אינה שאנו נשמע קול גדול לפני אלא שאנו נשמע, ולאלה הם שופרות. והוא שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה שרמז יש בתקיעת שופר – כלומר: "עוורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחזרו בוראים", אלה הם הזכרונות! במא מזכיר האדם את עצמו לפני זוכר מאין בא, لأن הוא הולך ולפני מי הוא עומד, זהה הוא נזכיר מתרדמתו ומיטיב את דרכיו זוכר מאין בא, תקיעת השופר בא להחריד את לבינו, ולהזכיר לנו את ה', ובזה נזכיר לפני ה' לטובה. תקיעת השופר בא להחריד את לבינו, ולהזכיר לנו את ה', ובזה נזכיר לפני ה'.